

Astsubay Kanunu

(Resmî Gazete ile ilânı : 5 . VII . 1951 - Sayı : 7852)

No.
5802

Kabul tarihi
2 . VII . 1951

Birinci Bölüm

Genel hükümler

Astsubaylar

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti ordusunun kara, deniz ve hava kuvvetleriyle jandarma, Gümrük Koruma birlikleri kadrolarının astkomuta kademelerinde eğitim, sevk ve idare ile diğer idari işlerde subaya yardımcı olarak görevlendirilen askerî şahıslara (Astsubay) adı verilir.

Yetiştirme usulleri

İKİNCİ MADDE — Astsubay olacakların astsubay okulları ile sanat enstitülerine girme şartları, sınıfları ve meslekleri, yetiştirilme usulleri, okuldan çıkarılmaları ve her sınıf ve meslek için aranacak şartlar ve nitelikler Millî Savunma Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tesbit olunur.

Astsubay olmak şartları

ÜÇÜNCÜ MADDE — Astsubay olmak için :

I - A) En az ortaokul, sanat enstitüsü ve eşidi okullarla eğitim süresi iki yıldan aşağı olmıyan astsubay sınıf okullarından mezun olmak ;

B) 18 yaşını tamamlamış bulunmak ;

Şarttır.

II - Sanat enstitülerini bitiren isteklilerden astsubay olacaklar sınıf okullarına gönderilmezler. Ancak astsubaylık özel kurslarını başarı ile bitirmeleri lâzımdır.

III - Ordu birlik ve kurumlarında muvazaflık hizmetini yapmakta olan ortaokul ve eşidi okulları bitirmiş isteklilerden 23 yaşını tamamlamamış ve diğer şartları haiz bulunmuş olanlar ikinci madde hükmüne göre astsubay yetiştirilebilirler.

IV - Astsubay sınıf okullarının süreleri olağanüstü ihtiyaç karşısında Millî Savunma Bakanlığınca lüzumu kadar kısaltılabilir. Ancak kısa devre ile öğretim ve eğitime tâbi tutulan astsubay adaylarının gerekli meslekî öğrenim noksanları, kurslarla tamamlattırılır.

Astsubay nasibi

DÖRDÜNCÜ MADDE — Astsubay şart ve niteliklerini kazananlar ilgili Bakanlıklara çavuş nasbedilirler. Astsubay nasbedilenlerin aylıkları nasıp tarihini takip eden ay başından itibaren ödenir.

İkinci Bölüm**Başarısızlık***Okul, staj, kurs ve enstitülerde*

BEŞİNCİ MADDE — Astsubay hazırlama okullarında, astsubay adayı olarak kıtası stajlarında veya astsubay sınıf okullarında, özel kurslarda ve havada teknik ve uçuş okulunda başarı gösteremiyenler veya diğer sebeplerle devamları uygun görülmiyenler yaşlarıyla birlikte askerlik işlemine tâbi tutulmak üzere (sağlık sebepleri hariç) serbest bırakılır. Sanat enstitülerinde Millî Savunma Bakanlığı hesabına okuyanlardan başarı gösteremiyenlerle sağlık durumlarından başka sebeplerle bu enstitülerin her hangi bir sınıfından çıkarılanlar hakkında da aynı işlem yapılır.

Bunların okullarda, stajlarda ve kurslarda geçen süreleri muvazzaflık hizmetinden sayılmaz.

Ordudan gelenlerin başarısızlığı

ALTINCI MADDE — Birlik ve kurumlardan üçüncü maddenin (III) numaralı bendi hükümlerine göre astsubay yetiştirilmek üzere astsubay sınıf okullarına gönderilenlerden bu okullarda başarı gösteremiyenlerle sağlık durumlarından başka sebeplerle okullardan çıkarılanlar muvazzaflık hizmetlerini tamamlamak üzere birlik ve kurumlara sevk edilirler. Bu gibilerin okula gidiş ve gelişleri için yolda geçirdikleri müddetlerle astsubay okullarında geçirdikleri süreler muvazzaflık hizmetinden sayılmaz.

İkmal Kurslarında

YEDİNCİ MADDE — 3 ncu maddenin IV numaralı bendi hükümlerine göre kısaltılmış sürelerle yetiştirilmiş olan astsubaylardan, tamamlayıcı kurs ve eğitimlerde başarı gösteremiyenlerin de ordu ile ilişkileri kesilir. Bu gibilerin kıtada geçen hizmetleri muvazzaflık hizmetinden sayılır. Noksan hizmetleri erbaşlıkla tamamlattırılır.

Üçüncü bölüm

Aylıklar, aylıkla ilgili diğer hükümler, yükselmeler, beslenme ve sağlık işleri

Astsubayların rütbe ve aylıklar

SEKİZİNCİ MADDE — Astsubayların rütbeleri ve aylık asıllarıyla tutarları aşağıda gösterilmiştir :

Rütbe	Aylık	Aylık
	aslı	tutarı
	Lira	Lira
Çavuş	20	175
Üstçavuş	25	200
Başçavuş	30	225
Kıdemli başçavuş	35	250

Üst derece aylığına yeterlik gösteren kıdemli başçavuşların en az üç yılda bir olmak ve en çok üç defaya münhasır bulunmak şartıyla aylıkları birer kademe yükseltilir.

Kıdemli başçavuşların alacakları aylık asılları ile tutarları aşağıda gösterilmiştir :

Rütbe kıdemi	Aylık aşl Lira	Aylık tutarı Lira
Nasbından itibaren fiilen en az 3 yılını bitiren kıdemli başçavuşlar	40	300
Birinci yükselme kademesinde fiilen en az 3 yılını bitiren kıdemli başçavuşlar	50	350
İkinci yükselme kademesinde fiilen en az 3 yılını bitiren kıdemli başçavuşlar	60	400

Aylığa bağlı diğer hususlar

DOKUZUNCU MADDE — Astsubayların aylıkları ile buna bağlı sair özlük hakları, yollukları, açığa çıkarılmaları, açığın kaldırılması subay ve askerî memurlar hakkındaki hükümlere tâbidir.

Tank astsubaylarından tank birliklerinde bilfiil vazife gördükleri sürece :

Çavuşlara	25
Üstçavuşlara	30
Başçavuşlara	37,50
Kıdemli başçavuşlara	42,50
40 lira maaşlı kıdemli başçavuşlara	50
50 » » » »	60
60 » » » »	70

lira tazminat verilir.

Yükselme ve bekleme süreleri

ONUNCU MADDE — Astsubayların yükselmeleri, sağlık, yeterlik, kıdem, kadro ve mahrut müsaadesine dayanır. Her rütbede bekleme süresi en az üç yıldır. Denizaltıcı ve uçucu astsubayların çavuş ve üstçavuşluk rütbelerindeki bekleme süreleri ikişer yıldır.

İki yıldan fazla süreli sınıf okullarından yetiştirilenlerin okulda geçen fazla süreleri çavuşluk bekleme süresinden indirilir.

Kadrosuz yükselme

ON BİRİNCİ MADDE — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkındaki 4598 sayılı Kanunun 4 ncü maddesindeki kadrosuz terfilere ait hüküm astsubaylar hakkında da uygulanır. Ancak bunlara 60 lira aylık aslından yukarı maaş verilmez.

Yükselmelerin yapılması

ON İKİNCİ MADDE — Astsubayların yükselmeleri, ilgili Bakanlıkların onayı ile her yılın 30 Ağustosunda yapılır. Nasıplar hangi tarihlerde olursa olsun astsubay çavuşların üstçavuşluğa yükselmelerinde esas olacak nasıpları o yılın 30 Ağustosuna itibar edilir.

Rütbe ve kıdemlerin başlangıcı

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Astsubayların rütbe ve kıdemleri, bu rütbeyi kazandıklarını bildiren Bakanlık onayı metninde yazılı tarihten başlar.

Aynı rütbelilerin aralarındaki kıdem ise:

A) İlk astsubay çavuşluk rütbesine aynı günde nasbedilmişler arasında okulda kazandıkları yeterlik notlarına göredir. Bütünleme ile mezun olanlar kendi aralarındaki yeterlik derecelerine göre sıralanırlar.

B) Daha sonraki rütbelerde aynı nasıplı olanlar arasındaki kıdem, kurs notları ve kıta sicilleri nazara alınarak tesbit olunur. Kurs notları ile kıta sicillerinin aynı değerinde olması halinde evvelki rütbe nasıpları esastır.

Kıdemden ve fiilî hizmetten indirilecek süreler

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Astsubayların mahkûm edildikleri şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalar (kısa hapis cezaları hariç) kıdemlerinden ve fiilî hizmetlerinden indirilir. Şu kadar ki, bu cezaların infaz edilmiş olması şarttır. Şartları haiz iseler terfi muameleleri cezalarının çektirilmesini mütaakıp derhal yapılır.

Mazeretsiz izin tecavüzü ile veya firar haliyle geçirdikleri mahkeme kararıyla sabit olan süreler de kıdemden ve fiilî hizmetten indirilir.

Yabancı memlekette geri çağrılanlarla yurt içi kurs ve stajlarda başarı gösteremeyenler hakkında indirmeler

ON BEŞİNCİ MADDE — Yabancı memleketlere eğitim için gönderilmiş olanlardan devamsızlık, öğrenime ilgisizlik ve yabancı ideolojilere temayül gibi sebeplerden dolayı geri çağrılanların eğitim için geçirdikleri süreler kıdemlerinden düşülür.

Yurt içinde açılan kurs ve stajlarda muvaffak olamayanlar hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü tatbik olunur.

Yükselme sürelerinin birer yıl indirileceği haller

ON ALTINCI MADDE — Astsubayların yükselme süreleri:

A) Harbde, harb kuvvetleri genel komutanlığının, Milletlerarası taahhütler icabı savaşa katılanlar için Genel Kurmay Başkanlığının göstereceği lüzum üzerine ilgili Bakanlıkların teklifi ve Bakanlar Kurulu kararıyla birer yıl kısaltılabilir.

Yurt dışındaki savaşa katılacakların sefer görevleri Devlet sınırlarından çıktıkları günden başlar ve girişlerinde sona erer.

B) İki harb taktirnamesi alanların Harb Kuvvetleri Genel Komutanlığının teklifi ile ilgili Bakanlıklarca, bekleme süreleri birer yıl indirilir.

Kazai veya idarî kararlarla nasıpları düzeltilenler

ON YEDİNCİ MADDE — Kazai veya idarî kararlarla nasıpları düzeltilenlerin ay-

nı nasıplı emsallerine yetiştirilmek üzere üst rütbelere yükseltilmeleri, her rütbede fiilen en az bir yıl beklemelerine ve yükselme şartlarını kazanmalarına bağlıdır.

Sınıf değiştirme

ON SEKİZİNCİ MADDE — Sınıfı değiştirilen astsubayların eski sınıflarında geçirdikleri hizmet süreleri yeni sınıfları hizmetlerinden sayılır.

Beslenme ve giydirilme

ON DOKUZUNCU MADDE — Astsubaylar erat gibi beslenir ve giydirilirler. Bunlardan istiyenlere yiyecek ve yakacak istihkakları aynen veya mahallî rayiç üzerinden para olarak da verilebilir. (Er tayınının aynen verilmesi halinde verilecek olan erzakın nevi ve miktarları Tayınat ve Yem Kanunu esaslarına uygun olarak ilgili Bakanlıklara takdir, tâyin ve tesbit olunur).

Bunların kanunen izinli veya hava değişimli veya hastanede buldukları zamanlarda iase istihkakları kesilmez. Jandarma astsubayları, Jandarma Erat Kanununun 4248 sayılı Kanunla değiştirilen 14 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki 4370 sayılı Kanuna göre, beslenir.

Sağlık işlemleri

YİRMİNCİ MADDE — Astsubayların sağlık işlemleri subay oluncaya kadar ordu mensuplarına mahsus beden kabiliyeti yönetmeliğinin erler hakkındaki esaslarına göre yürütülür.

Sanatoryum ve prevantoryumda tedavi

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Astsubaylar askerî sanatoryum ve prevantoryumlarda kendilerine ayrılan koğuşlarda parasız tedavi edilirler.

Esirlik işlemleri

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Astsubayların esirlik işlemleri Türkiye Cumhuriyeti Ordusu Subaylarına Mahsus Terfi Kanunundaki hükümlere kıyasen yapılır.

Tahsil müesseselerine gitme yasağı

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Memurların tahsil müesseselerinde talebe olmayacaklarına dair 4007 numaralı Kanunun birinci maddesinin tadili hakkındaki 4214 sayılı Kanun, astsubaylar hakkında da uygulanır.

Dördüncü Bölüm

Mecburi hizmet, istifa, yedeklik, meslekten çıkarma, hizmete çağırılma

Mecburi hizmet ve istifa

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Astsubaylar, çavuşluğa nasbı tarihinden itibaren fiilen dokuz yıl hizmete tâbidirler. Bu hizmetlerini bitirmiyenler istifa edemezler.

Yedek astsubaylık

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Ordudan istifa eden veya emekliye ayrılan veyahut 26 ncı madde mucibince çıkarılanlar hariç olmak üzere sicil yoluyla çıkarılan astsubaylar, rütbeleriyle yedek astsubaylığa geçirilirler. Bunların yedeklik çağları rütbelere bakılmaksızın 51 yaşını bitirinceye kadar devam eder. Ordudan ayrılan astsubaylar muvazzaf olarak tekrar ordu hizmetine almamazlar.

Barıta manevra ve tatbikat amacıyla, olağanüstü hallerde lüzum ve ihtiyaca göre yeteri kadarının hizmete çağırılması, sair yedeklik işlem ve durumlarıyla meslekten çıkarılmaları Yedeksubay Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

Ahlâki bakımdan meslekten çıkarma

YİRMİ ALTINCI MADDE — Ahlâki bakımdan orduda kalmaları caiz görülenler sicil yoluyla meslekten çıkarılır.

Kusurlarıyla meslekten çıkarılanların okul masraflarını ödemeleri ve muvazaflık hizmetleri

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Ahlâki bakımdan sicil yoluyla veya mahkeme kararıyla mecburi hizmetini tamamlamadan astsubaylıktan çıkarılanların ifa etmedikleri mecburi hizmetleriyle mütenasip olarak okul masrafları ödettirilir.

Bunlardan muvazaflık hizmetini tamamlayanlar derhal terhis olunur. Tamamlamayanlara bu hizmet er olarak tamamlattırılır.

Beşinci Bölüm

Astsubaylardan subay, teknisiyen ve askerî kâtip yetiştirilmesi

Astsubayların subaylığa, askerî teknisiyen ve kâtipliğe geçirilmesi

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Kıdemli başçavuşlukta ikinci ve üçüncü senesini ikmal etmiş bulunan astsubaylardan (muzika astsubayları hariç) aşağıdaki nitelikleri taşıyanlar alâkalı Bakanlıkların inhası üzerine yüksek tasdik ile teğmen veya maaşca muadili askerî teknisiyen veya askerî kâtip nasbedilirler.

Bunlardan teğmen nasbedilenler Subay Terfi Kanunu hükümlerine göre kıdemli yüzbaşılığa (dâhil) ve diğerleri muadil maaş derecesine kadar yükselebilirler.

A) Kıdemli başçavuşluğa kadar her rütbeye normal şartlar altında yükselmiş bulunmak;

B) Umumi, meslekî bilgileriyle karakter ve ahlâk bakımından subay, teknisiyen ve askerî kâtipliğe lâyık bulunduğu tasdik edilmiş olmak;

C) Sağlık durumları müsait bulunmak;

D) Yapılacak seçim imtihanlarında ve mütaakiben gönderilecekleri sınıf okullarında ve özel kurslarda başarı göstermek;

Bu hususa ait esaslar Bakanlar Kurulu kararıyla tesbit olunur.

Aylıklar

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — 28 nci madde hükümlerine göre rütbe ve derece alanların aylık asılları ile tutarları aşağıda gösterilmiştir:

Rütbe ve derece	Aylık aslı Lira	Aylık tutarı Lira
Teğmen, 7 nci sınıf askerî teknisiyen ve askerî kâtip	40	300
Üsteğmen, 6 nci sınıf askerî teknisiyen ve askerî kâtip	50	350
Kıdemli üsteğmen, kıdemli 6 nci sınıf askerî teknisiyen ve askerî kâtip	60	400
Yüzbaşı, 5 nci sınıf askerî teknisiyen ve askerî kâtip	70	475
Kıdemli yüzbaşı, kıdemli 5 nci sınıf askerî teknisiyen ve askerî kâtip	80	550

yükselmeler ve sair özlük işleri

OTUZUNCU MADDE — Astsubaylıktan subaylığa geçirilenler, her rütbede yaş hadleri üçer sene fazla hesap edilmek suretiyle subaylar hakkındaki mevzuat hükümlerine, askerî teknisiyen ve askerî kâtipliğe geçirilenler, yaş hadleri maaşça muadili buldukları subaylar gibi olmak üzere kıyafet ve sınıf alâmetleri hariç askerî memurlar hakkındaki hükümlere tâbi tutlurlar.

Kıyafet

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Askerî teknisiyen ve kâtipler sol kollarında derecelerini gösterir bir alâmet taşırlar. Bu alâmetleri ve kıyafetleri Kıyafet Kararname-i ile tesbit olunur.

Altıncı Bölüm*Geçici hükümler, son maddeler*

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce gedikli erbaş olarak yetiştirilmiş ve yetiştirilmekte olan askerî şahıslara da (astsubay) denir.

Muhtelif kanunlarda geçen (gedikli erbaş) adı (astsubay), (başgedikli) adı (kıdemli başçavuş) ve (assubay) adı (subay) olarak değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Halen orduda başgedikli olarak müstahdem astsubaylardan bu kanunun 28 nci maddesi hükümlerine göre teğmen nasbedilmek isteyenler kıdemli başçavuşluk rütbeleri ikinci ve üçüncü yıllarında olmaları nazara alınmaksızın bu maddedeki şart ve nitelikleri taşıdıkları ve 36 (dâhil) yaşını aşmamış oldukları takdirde diğer hükümler uygulanmak şartıyla teğmen olabilirler.

GEÇİCİ MADDE 3. — Deniz ve hava sınıflarında görevli bulunan gedikli subaylardan isteyenler hizmet sürelerine göre astsubay sınıfına geçirilirler. Bu sını-

fa geçmek istemiyenler hakkında 24 Şubat 1330 tarihli Gedikli Zabitan Kanunu ile Berrî, Bahrî, Havai ve Jandarma Erkân, Ümera ve Zâbitanı ile Memurin ve Mensubini Askeriye Maaş ve Tahsisatına dair 22 Teşrinievvel 1339 tarihli Kanuna müzeyyel 508 ve bu kanuna ek 587 sayılı Kanun hükümlerinin tatbikına devam olunur. Bunların halen buldukları kadro aylığı 250 lira tutarlı 35 lira sayılır. Bu aylığı 4 yıl almış olanlara 30 Haziran 1950 tarihini takip eden ay başından itibaren iki üst derece aylığı verilir ve haklarında ayrıca Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkındaki 4598 sayılı Kanunun 6 ve 7 nci maddeleri hükümleri ile 8 nci maddesinin hacze mütaallik hükmü uygulanır.

Kaldırılan kanunlar

OTUZ İKİNCİ MADDE — 5619 sayılı Gedikli Erbaş Kanunu ile 4843 sayılı Tank (Zırhlı otomobil dâhil) sınıfı eratının aylık ve gıdalarına yapılacak zam hakkındaki kanunun 1 nci maddesinin tank gedikli erbaşlarına ait hükmü ve 1861 sayılı Jandarma Efradı Kanunu ile ek ve tadillerinin bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütmeye memur olanlar

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

4 Temmuz 1951

<i>Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	3 . VII . 1951 ve 1/193
<i>Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	4 . VII . 1951 ve 1/389
<i>Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 8 103,386,444:445,445:459 9 6:7

[Birleşim : 96,97 — 223 sıra sayılı Basmayazı 96 nci Birleşim Tutanağına bağlıdır.]